

2026, 15 (3), 2810-2828 | Araştırma Makalesi

Küreselleşme ve Yerelleşme Bağlamında Türkiye'de Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri

Mehmet Şirin Çetin ¹

Bekir Parlak ²

Öz

Küreselleşme, dünyanın çeşitli bağlarla birbirine entegre olması ve bütünleşmesi sürecidir. Yerelleşme ise halkın tabandan gelen taleplerinin dikkate değer görülmesi ve halk ile karar vericiler arasındaki mesafelerin azalmasıdır. Küreselleşme, birçok kavramla ilişkilendirilebilmekle birlikte, yerelleşme ile olan ilişkisi özellikle dikkat çekicidir. Keşfedilmiş en iyi yönetim modeli olarak kabul edilebilecek olan demokrasinin sunduğu imkânlar sayesinde yönetilenlerin yönetime belirli ölçülerde katılımı mümkün olmuştur. Ancak uzunca bir süreden beri demokrasinin uygulamada ağırlık kazanan temsili modeli eleştirilmeye başlanmıştır. Bunun temel nedeni, katılımın sınırlı düzeyde kalmasıdır. Bu eleştirilerin giderilebileceği halkın katılımına imkân tanıyabilen başlıca alanlar ise yerel yönetim birimleridir. Yerel yönetimlerin demokratik uygulamalar için uygun bir zemin sunması, onların önemini artırmaktadır. Küreselleşme süreci karşısında yerel yönetimler, kendilerini etkin biçimde konumlandırabilmiş ve tarihsel önemlerini koruyabilmiştir. Bu çerçevede çalışma, teorik bir perspektiften hareketle küreselleşmenin yerel demokrasi üzerindeki etkilerini ortaya koymayı ve Türkiye'deki durumu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Konunun birçok bilimsel çalışmada ele alınmış olmasına rağmen yerel boyutunun yeni bir yaklaşımla incelenmesi ve Türkiye'de merkezi yönetim yerel yönetim ilişkisini mevzuat temelli ele alınmasından dolayı çalışmanın önemli olduğu ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmanın temel hipotezi; "küreselleşme, başlangıçta yerelleşmeye bir tehdit gibi algılsa da zamanla yerelleşmenin gelişimini tetiklediği görülmüştür" şeklindedir. Türkiye'de ise yerel yönetimlerin demokratik ilkeler çerçevesinde gelişmesi, bazı hassasiyetler nedeniyle yavaş ilerlemiş; ancak zamanla önemli kazanımlar elde edilmiştir. Türkiye açısından yerel yönetimlerin demokratikleşmesi, demokrasinin kurum ve kurallarıyla yerleşmesiyle de doğru orantılıdır. Çalışma, Türkiye'deki durumu, nitel bir araştırma yöntemi olan doküman analizi kapsamında belirlenen yasal düzenlemeler çerçevesinde incelemiştir. Yalnızca yürürlükteki anayasal ve yasal düzenlemeler temelinde bir değerlendirme sunulmuş ve bu düzenlemeler analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri, Küreselleşme, Yerelleşme, Demokrasi, Yerel Demokrasi.

Çetin, M. Ş., & Parlak, B. (2026). Küreselleşme ve Yerelleşme Bağlamında Türkiye'de Merkezi Yönetim-Yerel Yönetim İlişkileri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 15(3), 2810-2828. <https://izlik.org/JA24TG65PW>
<https://doi.org/10.15869/itobiad.1943856>

Geliş Tarihi	05.05.2026
Kabul Tarihi	29.09.2026
Yayın Tarihi	30.09.2026
*Bu CC BY-NC lisansı altında açık erişimli bir makaledir.	

1 Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Muş, Türkiye, cecinmehmet sirin34@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8181-744X

2 Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Bursa, Türkiye, bepar@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9173-7563

2026, 15 (3), 2810-2828 | Research Article

Relations between Central and Local Government in Turkey in the Context of Globalisation and Localisation

Mehmet Şirin Çetin ¹

Bekir Parlak ²

Abstract

Globalisation is the process through which the world becomes integrated and interconnected through economic, social and political links. Localisation, on the other hand, refers to recognising grassroots demands and reducing the gap between citizens and decision-makers. Although globalisation is associated with various concepts, its relationship with localisation is particularly significant. Democracy provides citizens with opportunities to participate in governance; however, the representative model of democracy, which has become dominant in practice, has long been criticised for limiting public participation. Local governments represent one of the main areas where these limitations can be addressed by expanding citizen participation. Their proximity to citizens and suitability for democratic practices enhance their significance. Despite the globalisation process, local governments have maintained their historical importance and adapted to changing conditions. Within this framework, this study examines the effects of globalisation on local democracy from a theoretical perspective and analyses the situation in Turkey. Although the relationship between globalisation and local democracy has been addressed in numerous academic studies, this study contributes to the literature by approaching the local dimension from a different perspective and examining the relationship between central and local governments in Turkey through existing legislation. The main hypothesis is that although globalisation was initially perceived as a threat to localisation, it has gradually contributed to its development. In Turkey, the development of local governments based on democratic principles has progressed slowly due to political and institutional sensitivities; nevertheless, significant gains have been achieved over time. From Turkey's perspective, the democratisation of local government is closely connected to the establishment of democracy through institutions and rules. The study employs document analysis as a qualitative research method and focuses exclusively on the constitutional and legal regulations currently in force. These regulations are examined to assess the development of local democracy and the relationship between central and local government in Turkey.

Keywords: Relations between Central and Local Government, Globalisation, Localisation, Democracy, Local Democracy.

Çetin, M. Ş., & Parlak, B. (2026). Relations between Central and Local Government in Turkey in the Context of Globalisation and Localisation. *Journal of the Human and Social Science Researches*, 15(3), 2810-2828. <https://izlik.org/JA24TG65PW> <https://doi.org/10.15869/itobiad.1943856>

Date of Submission	05.05.2026
Date of Acceptance	29.09.2026
Date of Publication	30.09.2026
*This is an open access article under the CC BY-NC license.	

¹ Assistant Professor, Muş Alparslan University, School of Social Sciences, Department of Management and Organisation, Muş, Türkiye, cetinmehmetirin34@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8181-744X

² Professor, Bursa Uludağ University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration, Bursa, Türkiye, bepar@uludag.edu.tr, ORCID: 0000-0002-9173-7563

Giriş

İnsanlık tarihinin her döneminde bireylerin dünyayı anlama, açıklama ve anlamlandırma çabaları farklı düşünsel yaklaşımların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu yaklaşımların bir kısmı ortaya çıktıkları yerel bağlamla sınırlı kalırken, bazıları sınırlarını aşarak geniş coğrafyalara yayılmış ve evrensel etkiler yaratmıştır. Bu çerçevede küreselleşme, belirli bir düşünsel ve tarihsel arka plana dayanan, etkileri itibarıyla en geniş alanlara nüfuz eden olgulardan biri olarak dikkat çekmektedir.

Özellikle 1980'li yıllardan itibaren hız kazanan küreselleşme süreci, başlangıçta yerelleşmenin karşısı bir olgu olarak değerlendirilmiş olsa da zamanla bu iki kavramın birbirini dışlayan değil, aksine karşılıklı olarak besleyen ve dönüştüren dinamikler olduğu anlaşılmıştır (Koçak, 2009, s. 134). Küreselleşme ve yerelleşme arasındaki bu etkileşim, yerel demokrasinin önemini yeniden gündeme taşımıştır. Zira küreselleşen dünyanın ekonomik, siyasal ve kültürel etkileri, yerel olana yeni roller ve değerler yüklenmesini beraberinde getirmiştir. Aynı zamanda bireylerin yönetime katılma, karar alma süreçlerinde etkin olma ve kendi yaşam alanları üzerinde söz sahibi olma taleplerinin artması, yerel demokrasinin güçlenmesi için uygun bir zemin oluşturmuştur.

Demokrasi kavramı etimolojik olarak demos (halk) ve kratos (iktidar) sözcüklerinden türemiş olup, halkın kendi kendini yönetmesi anlamına gelmektedir (Heywood, 2018, s. 272). Tarihsel süreçte demokrasi, daha çok küçük ölçekli topluluklarda doğrudan katılım imkânı sunan bir yönetim biçimi olarak ortaya çıkmıştır. Bu durumun en belirgin örneklerinden biri Antik Yunan'daki demokrasi uygulamalarıdır (Tunç, 2008, s. 1117). Ancak zamanla nüfusun artması ve yönetim alanlarının genişlemesi Antik Yunan modeli olan doğrudan demokrasinin uygulanmasını zorlaştırmış ve bu durum temsili demokrasi anlayışının gelişmesine yol açmıştır. Temsili demokrasinin de çeşitli eleştirilere maruz kalması, demokratik katılımı artırmaya yönelik yeni arayışları beraberinde getirmiştir.

Bu bağlamda günümüzde demokrasinin daha etkin bir biçimde uygulanabileceği alanlar olarak yerel yönetimler öne çıkmıştır. Yerel yönetim birimlerinin görece küçük nüfus yapısına sahip olması yurttaşların yönetime doğrudan katılımını kolaylaştırmakta ve demokratik süreçlerin işlerliğini artırmaktadır. Bu nedenle yerel demokrasi, küreselleşmenin beraberinde getirdiği toplumsal ve yönetsel dönüşümlere uyum sağlanmasının yanı sıra, yerel ihtiyaç ve beklentilere duyarlı bir yönetim anlayışının geliştirilmesi açısından da önem kazanmıştır. Yerel demokrasinin gelişim potansiyelini belirleyen en önemli faktör merkezi yönetim yerel yönetim ilişkileridir. Nitekim merkezi yönetim yerel yönetim ilişkileri kamu yönetimi sisteminin temel karakteristiğini belirlemektedir (Parlak, 2014, s. 8).

Çalışma, küreselleşme-yerelleşme ilişkisini ve Türkiye'deki merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkilerini birbirinden bağımsız iki konu olarak ele almamaktadır. Aksine bu iki alan arasındaki ilişkiyi yerel demokrasinin dönüşümü üzerinden incelemektedir. Bu doğrultuda çalışmanın ilk bölümünde küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişki ele alınırken ikinci bölümde bu dönüşümün Türkiye'deki merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkilerine olan yansımaları mevzuat açısından analiz edilmiştir.

Türkiye'de yerel yönetimlerin demokratik performansı analiz edildiğinde, diğer ülkelerden farklı bir durum ile karşılaşmaktadır. Türkiye'nin bulunduğu coğrafya, tarihsel gelişim süreci, nüfus yapısı vb. durumlar yerel yönetimlerin demokratikleşme sürecini belirlemiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarında daha merkezîyetçi bir anlayış

benimsenmiş (Ersoy, 1991, s. 47) ve bu anlayış ancak 1961 Anayasası'ndan sonra değişebilmiştir. Yerel yönetimlerin demokratikleşme seviyesi bakımından Türkiye'nin karşılaştırılacağı yer Avrupa'dır. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti kuruluşundan bu yana reform konusunda yönünü buraya çevirmiştir. Bu bağlamda 1985 yılında imzaya açılan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı Türkiye de imzalamıştır. Ancak Türkiye 4, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11. maddelerinin bazı fıkralarına çeşitli gerekçeler ile çekince koymuştur. Bu kapsamda, Türkiye, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı onaylarken 4. maddenin 6. fıkrası, 6. maddenin 1. fıkrası, 7. maddenin 3. fıkrası, 8. maddenin 3. fıkrası, 9. maddenin 4, 6 ve 7. fıkraları, 10. maddenin 2 ve 3. fıkraları ile 11. maddeye çekince koymuştur. Bu çekinceler; sırasıyla yerel yönetimlere kendilerini ilgilendiren konularda danışılması, yerel yönetimlerin kendi örgütlenme yapılarını belirleme yetkisi, seçilmiş yerel yöneticilerin görevleriyle bağdaşmayan faaliyetlerin düzenlenmesi, merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki denetiminin sınırlandırılması, yerel yönetimlerin mali kaynaklarının ve mali yardımlarının düzenlenmesi, yerel yönetimlerin ulusal ve uluslararası kuruluşlara katılması ve yabancı yerel yönetimlerle iş birliği yapması ile yerel yönetimlerin özerkliklerini korumak amacıyla yargı yollarına başvurabilmesi gibi konuları kapsamaktadır (Türkiye Belediyeler Birliği, 2026).

Türkçe literatürde küreselleşme ve yerelleşme ilişkisini ele alan birçok bilimsel çalışma bulunmaktadır. Bunların bir kaç tanesini sıralamak gerekirse: Ökmen (2005), Gelekçi (2011), Mahmutoglu (2005), Okur ve Çakıcı (2007), İnce (2009), Tuncel (2010), Koçak (2009), Akbulut ve Göküş (2017) örnek olarak gösterilebilir. Yerel demokrasiyi ele alan çalışmalar da mevcuttur. Türkiye'de merkezi yönetim ve yerel yönetim ilişkisini analiz eden çalışmalar da konu ile ilişkili olduğu için çalışmanın alt başlıklarında başvurulmuştur. Bu perspektiften değerlendirildiğinde, çalışmanın küreselleşme ve yerelleşmenin yerel demokrasi üzerindeki etkilerini ve bunların Türk merkezî ve yerel yönetimlerine yansımalarını analiz etmesi önem arz etmektedir.

Çalışma, teorik çerçeveden hareketle küreselleşme ve yerelleşme olgularını ele almakta; bu iki süreç arasındaki etkileşimin yerel demokrasi üzerindeki etkilerini ortaya koymayı ve bu bağlamda Türkiye'de merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkileri mevzuat temelinde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada hedef önemli ve güncelliğini sürekli koruyan bir konuyu somut veriler çerçevesinde analiz etmektir. Çalışma, Türkiye'deki durumu, nitel bir araştırma yöntemi olan doküman analizi kapsamında belirlenen yasal düzenlemeler çerçevesinde incelemiştir. Yalnızca yürürlükteki anayasal ve yasal düzenlemeler temelinde bir değerlendirme sunulmaktadır. Uygulamada ortaya çıkan sorunlar, yargı kararları ve yerel yönetimlerin pratik işleyişine ilişkin ampirik veriler çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu kapsamda çalışmanın temel hipotezi; "küreselleşme, başlangıçta yerelleşmeye bir tehdit gibi algılsa da zamanla yerelleşmenin gelişimini tetiklediği görülmüştür. Türkiye'de ise yerel yönetimlerin demokratik ilkeler çerçevesinde gelişmesi, bazı hassasiyetler nedeniyle yavaş ilerlemiş; ancak zamanla önemli kazanımlar elde edilmiştir. Türkiye açısından yerel yönetimlerin demokratikleşmesi, demokrasinin kurum ve kurallarıyla yerleşmesiyle doğru orantılıdır" şeklindedir. Çalışmanın araştırma sorusu ise; "küreselleşme ve yerelleşme süreçleri arasındaki ilişki yerel demokrasiyi nasıl etkilemiştir ve Türkiye'deki merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkileri bu bağlamda mevzuat temelli olarak nasıl şekillenmiştir" olarak belirlenmiştir. Çalışmanın hipotezi ve araştırma sorusundan da anlaşılacağı üzere, yerel demokrasi konusuna ışık tutmak amacıyla tümünden gelimci bir bakış açısı benimsenmiş; konu küreselden yerelle doğru ele

alınmıştır. Diğer taraftan, günümüzde yeniden yoğun biçimde tartışılan demokrasi kavramının yerel düzeydeki işleyişini incelemesi bakımından çalışmanın alana katkı sunacağı ve bu yönüyle özgün bir nitelik taşıdığı değerlendirilmektedir.

1. Kavramsal Perspektif

1.1. Küreselleşme

Çalışmada küreselleşme kavramı, eleştirel politik ekonomi yaklaşımı çerçevesinde ele alınmıştır. Bu yaklaşıma göre küreselleşme, yalnızca teknolojik gelişmelerin veya uluslararası etkileşimin doğal bir sonucu değil; kapitalist üretim ilişkilerinin küresel ölçekte yayılması, sermayenin hareket alanının genişlemesi ve ekonomik güç ile siyasal güç ilişkilerinin yeniden yapılandığı çok boyutlu bir süreçtir. Bu doğrultuda çalışmada küreselleşme, ekonomik, siyasal ve toplumsal dönüşümlerin bir arada değerlendirildiği analitik bir çerçevede içerisinde incelenmektedir.

Küreselleşme, imparatorluklardan dünya ticaretine, gezginlerden bilimsel alışverişe, sömürgecilikten emperyalizme kadar uzanan geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Ancak küreselleşme seyrinin iki önemli kırılma noktası vardır. Bunlardan ilki İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan iki kutuplu dünya iken ikincisi 1990'da Sovyetler Birliği'nin çökmesi ve Soğuk Savaşın başlamasıdır. Küreselleşmeyi tetikleyen en önemli ve bu iki kırılma noktasından önce cereyan eden ekonomik neden ise sanayi devrimidir. Sanayi devrimi ile seri üretimin başlaması ve ortaya çıkan malların pazarlanması isteği yeni pazar arayışlarını doğurmuştur. Bu arayış küreselleşmenin itici gücü olmuştur (Yaman ve Önder, 2018, s. 233). Öte yandan, İngiltere merkezli olarak başlayan ekonomik küreselleşme (Sivrekli, 2007, ss. 138-140), yaklaşık son yarım yüzyılda yaşanan ekonomik, siyasi ve toplumsal gelişmeleri tanımlamak üzere "küreselleşme" kavramının yaygın biçimde kullanılmasını sağlamıştır (Kaya, 2009, s. 1). Daha doğru bir tanım ile son elli yıla yakın bir süredir ekonomik, kültürel, sosyal ve siyasi bütün gelişmeler küreselleşme kavramı ile tanımlanmaktadır (Guttal, 2007, s. 523). Küreselleşme, süregelen bir süreçtir ve bu süreçte uluslararası ilişkiler ağının yoğunlaştığı görülmektedir. Dolayısıyla daha önce de mevcut olan durum ve olaylar küreselleşme ile ilişkilendirilerek anlatılmış ve bu durum yaygın bir kabul görmüştür.

Küreselleşme, dünyanın farklı yerlerinde yaşayan insanların, toplumların ve devletlerin arasındaki ilişki, iletişim ve etkileşimlerin karşılıklı olacak şekilde bağımlılık derecesine ulaşmasıdır. Bu karşılıklı bağımlılık ticaretin, sermayenin, yatırımların ve insanların ülkeler arasında dolaşımının gerçekleşmesine zemin hazırlamıştır (Kaya, 2009, s. 2). İnsanların ve diğer her şeyin serbest dolaşımını vadeden küreselleşme dünyanın bir köy gibi birbirine bağlı ağlardan oluşacağını iddia ediyordu. Bu vadin ne kadar gerçekleştiği ve en çok kime hizmet ettiği konusu birçok bilimsel çalışmada ele alınmıştır. Nitekim küreselleşme kapitalizmin gelişim seviyesinin geldiği son noktadır. Bu noktada artık sanal olarak sınırlar ortadan kalkmıştır (Parlak, 2011, s. 274) ve her şeyin akışkan hale gelmesi süreci başlamıştır. Bu süreçte çok uluslu şirketlerin üretim yerinin seçiminde, dağıtımda ve serviste esnek bir hareket sahasına sahip olduğu ortadadır (Özer, 2006, s.165). Bünyesinde olumlu ve olumsuz zıtlıkları barındıran (Aktel, 2001, s. 193) küreselleşmenin, çok boyutlu ve hızlı değişimlere kaynaklık etmesinden dolayı temelde üzerinde uzlaşılmış tek bir tanımı yerine birçok tanımı vardır.

İlk olarak İngiliz bir iktisatçı olan W. Foster tarafından 1833 yılında 'dünya üzerindeki kaynakların kullanımı ve dağılımı' isimli makalede kavram olarak kullanılan (Karabıçak,

2002, s. 116) küreselleşme, sadece uluslararası ticaret ve yatırım ile ilgili değildir (Naim, 2009, s. 28). Ancak küreselleşmenin ticari ve yatırım ile ilgili olan bu boyutunun çeşitli pek çok etkisi vardır. Örneğin, küreselleşme dünyadaki nüfusun yaşam standartlarına etkide bulunarak gelişmekte olan ülkelerdeki yoksul nüfusu marjinalleştirerek daha çok yoksullaşmasına neden olabilmektedir (Tabash vd., 2024, s. 1-3). Öte yandan Ceylan'ın Dollar ve Kraay'dan aktardığına göre, küreselleşmenin eşitsizlikleri giderici muazzam bir etkisi vardır (Ceylan, 2024, s. 306). Küreselleşmenin sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik alanlarda da pek çok etkisi vardır (Tuysuz ve Başbüyük, 2018, s. 1220). Kültürel bir etki olarak belli bir alanı pazarı haline getirmeyi amaçlayan küresel güçler bu alanlarda misyoner faaliyetlerini kullanarak kendi kültürlerini kabul ettirmeyi amaçlamıştır (Mahiroğulları, 2010, s. 1278). Siyasal bir etki olarak güçlerin etki alanlarındaki yönetimleri şekillendirmeye çalıştıkları bilinen bir gerçektir.

1.2. Yerelleşme ve Yerel Demokrasi

Yerelleşme, sadece bir devletin sınırları içinde değil bazen bu sınırların dışında yerelliklerin, kültürel olarak belirlenmiş kimliklerin ortaya çıkmasını ve yayılmasını da tanımlamak için kullanılmaktadır (Gelekçi, 2011, s. 263). Yerelleşme, aynı zamanda değişen koşullara karşı yerel kimliği koruma çabasının bir sonucudur (Özer, 2006, s. 144). Küreselleşme yerelleşmeyi geliştirmeyi tetiklediği gibi ona bir tehdit gibi de algılanabilmiştir. Bundan dolayı yerelleşme, küresel etkilere karşı kendi sahip olduğu değerleri koruma refleksine girişmiştir.

Demokrasi, çok az idealin mazhar olduğu bir kabule sahiptir. Bunun nedeni de siyasi düşüncenin ortaya çıktığı ilk andan itibaren "kim yönetmeli" sorusuna "halk" cevabını vermiş olmasından ileri gelmektedir (Heywood, 2018, s. 271). Demokrasinin ilk uygulama biçiminin bilindiği kadarıyla Eski Yunan'da ortaya çıktığı ve doğrudan demokrasi şeklinde uygulandığı bilgisidir. 20. Yüzyıldan sonra nüfusun artması ve coğrafyanın genişlemesi ile doğrudan demokrasi yerine temsili demokrasi etkili olmaya başlamıştır (Alkan, 2018, s. 26). Robert A. Dahl 20. Yüzyılın ikinci yarısını demokrasinin zaferine sahne olduğunu ve antidemokratik rejimlerin bu dönemde ortadan kalktığını belirtmiştir (Dahl, 1998, s. 1).

Yerel olan ile demokrasi arasında yakın bir ilişki olduğu genel kabul görmektedir. Çünkü yerel yönetim birimlerinde bireyin özgürleştiği, demokrasi eğitimi almaya ve demokrasiye eğilim göstermeye daha istekli olduğu kabul görmektedir (Görmez, 1997, s. 62). Günümüzde artık klasik anlamda temsili demokrasiler sorgulanmaya başlamıştır. Bu sorgulama sonucunda yerel demokrasinin önemi de artmıştır (Önder, 2013, s. 312). Çünkü yerel demokrasi ile temsili demokrasinin bir sonucu olan katılım krizinin çözülebileceğine olan inanç artmıştır. Yerel yönetimler aynı zamanda demokratik terbiye kuruluşu işlevi görmektedir.

Yerel yönetim birimleri insanların bir arada yaşamasından dolayı bir anlamda kendiliğinden doğan kurumlar olarak oluşmuştur. Bu özelliği ile yerel yönetim birimlerinin egemen devletten önce ortaya çıktığı kabul görülmektedir. Çekirdekten bir birlikteliği temsil ettiği için yerel yönetimlerde yönetimin işleyişi ile demokratikliği arasında yakın bir ilişki vardır (Yaylı ve Pustu, 2008, s. 136) ki bu da yerel demokrasidir. Yerel demokrasi, yerel yönetimler için demokratik değerlerin geçerli olması ve halkın karar alma süreçlerine katılabilmesini ifade eder (Yaylı ve Pustu, 2008, s. 137). Yerel demokrasi, bir ülkedeki demokrasinin gelişim dinamiğidir. Çünkü yerel demokrasi ile ulusal demokrasi arasında bir paralellik de vardır (Belli, 2015, s. 69).

Yerel demokrasiyi ulusal demokrasi karşısında güçlü yapan bir özelliği de yerel demokrasinin halkın denetimine imkân tanınmasıdır (Bozkurt, 2014, s. 231). Bilindiği gibi halkın sadece katılım hakkını kullanması demokrasi için tek başına yeterli bir imkân değildir. Aynı zamanda kararların uygulama süreçlerinin denetlenebilmesi gerekir ki bunun uygulanabileceği yegane yönetim kademesi yerel yönetimlerdir. Modern yerel yönetimlerle doğrudan benzerlikler olmasa da Ortaçağ komünleri yerel yönetimlerin başlangıcı kabul edilir. Bu nedenle yerel yönetimler özgürlük, eşitlik, temsil, katılma gibi değerlerin hayat bulduğu birimlerdir (Görmez, 2000, s. 81). Türkiye'nin dahil olmak istediği Avrupa Birliği, yerel yönetimlerin özerkliğini temin etmek için Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartını hazırlamıştır. Türkiye'nin de taraf olduğu (İnaç ve Ünal, 2015) bu şart yerel yönetimlerimizin gelişimini etkilemiştir. Türkiye bu kapsamda üniter devlet yapısına da bağlı kalarak Avrupa Birliği'nin gereklilikleri çerçevesinde yerel yönetimlerin gelişmesi ve güçlenmesi için önemli adımlar atmıştır. Bu adımların somut hali yürürlükte bulunan kanunlardır. Çalışma bu somut yasal düzenlemeleri analiz ederek gerekli analizleri yapmaktadır.

Yerelleşme eğilimi, halkın demokratik katılım hakkını kullanma isteğinin sonucu olarak liderlerin halka karşı sorumluluğunun artması ile güçlenmiştir (Önder, 2013, s. 313). Yerelleşme, katılımcılığı etkinleştirerek, hesap verebilirliği ve şeffaflığı temin etmeyi amaçlar (Özer, 2006, s. 153). Yine yerelleşme halkın tabandan gelen taleplerinin dikkate değer görülmesi ve halk ile karar vericiler arasındaki mesafelerin azalmasıdır. Yerelde seçmen olarak halk sadece belirli periyotlarla yapılan seçimler ile katılım hakkını kullanmakla yetinmez, diğer katılım mekanizmalarını etkin olarak kullanır (Önder, 2013, s. 324). Yerel birimlerde halk ile yöneticiler arasındaki mesafenin kısa olması aralarındaki etkileşimin artmasına olanak tanımaktadır.

1.3. Küreselleşme ve Yerelleşme Kısacasında Yerel Demokrasi

Yerel olan ve halka en yakın olan yerel yönetimler demokrasinin geliştirebileceği önemli yönetim alanlarıdır. Ancak bir kültür benzeşmesi veya kültür sıkışması olarak küreselleşme ulusal veya yerel kültürlerin ortadan kalkması tehlikesini tetiklemiştir (Tutar, 2000, s. 17). Buna rağmen günümüzde ulusal ve uluslararası çevrelerde etkinliğini koruyan (Akbulut ve Göküş, 2017, s. 80) küreselleşme ve yerelleşme birbirine zıt kavramlar olarak algılansa da aslında birbiri ile karmaşık ve çekişmeli ilişkisi olan iki kavramdır (Gelekçi, 2011, s. 263).

İçinde yaşadığımız çağ bir yandan dünyanın tek bir pazara dönüştüğü ve herkesin standart bir kalıba girdiği küreselleşme sürecinin yükselişine sahne olurken, diğer yandan etnik, dinsel, dilsel vb. açılardan yerel kimlik ve siyasi hareketlerin doğduğu bir zaman dilimidir (İnce, 2009, s. 263). Diğer bir bakış açısına göre yerelleşme, küresel ilişkilerden koparak kendi içine kapanmayı tercih etmektir (Işık, 2014, s. 38). Her iki açıklamanın da doğruluk payı olmakla birlikte yerelleşmenin küreselleşme karşısında önemini koruması ve varlığını sürdürmesi dikkate değerdir.

Küreselleşme sonucunda yerleşik demokrasilerde siyasi rekabet değişmiştir. Göç hareketleri ve uluslararası entegrasyonlar yeni süreçlerin doğmasına yol açmıştır (Steiner, vd., 2024, s. 326). Küreselleşmenin neden olduğu ekonomik krizler, sosyal güvensizlik ve oluşan eşitsizlikler popülist hareketleri ortaya çıkarmıştır (Mazzoleni & Ivaldi, 2024, s. 848). Küreselleşmenin bu olumsuz yüzü de yerelleşmeyi tetikleyen bir nedendir. Yerelleşme son çeyrek asırda dünyayı etkisi altına alan küreselleşmeye adeta eklenmiştir. Böylece yerel yönetimlerin statüsü ve özerklik seviyesi de değişmiştir

(Günel vd., 2014, s. 55). 1933 tarihli İngiliz Yerel Yönetim Yasası'nda yerel yönetimler; il, ilçe düzeyindeki belediyeler, kentsel ve kırsal bölgeler ile kırsal cemaat konseyleri şeklinde sınıflandırılmaktadır. Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gerektiği konusunda bir uzlaşma vardır. Bunun en önemli gerekçesi de yerel demokrasinin geliştirilmesidir (Goldfrank, 2007, s. 147).

Yerel yönetimlerde idarecilerin seçimle belirlenmesi, bağımsız karar alma eğilimlerinin bulunması, özerk bir yapıya sahip olmaları (Çelik vd., 2008, s. 101), demokratik uygulamaları barındırmaları, hizmet sunumunda etkinlik göstermeleri ve özgürlük alanı oluşturabilmeleri, demokrasinin yerel düzeyde hayata geçirilmesi açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Kapitalizmin yeniden yapılandırılması sonucu ortaya çıkan küreselleşme yerel yönetimler üzerinde dönüştürücü bir etkiye bulunarak onları önemli kurumlar haline getirmiştir. Yerel yönetimler özellikle yönetsel olarak önem kazanmış ve çok uluslu firmalar tarafından muhatap alınmıştır (Dağdelen, 2013, s. 33). Hız kazanan küreselleşme sonucu ulus devletlerin meşruluğunun sorgulanması yerel yönetimleri ekonomik birimler olarak önemli bir noktaya taşımıştır (Bilgili, 2021, s. 263).

2. Yöntem

2.1. Araştırmmanın Amacı ve Modeli

Çalışmanın amacı, Türkiye'de merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki ilişkileri yürürlükte bulunan yasal düzenlemeler çerçevesinde incelemek ve söz konusu ilişkilerin hukuki dayanaklarını ortaya koymaktır. Çalışma, merkezi yönetim ve yerel yönetim ilişkilerinin anayasal ve yasal düzeyde nasıl kurgulandığı sorusuna yanıt aramaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Nitel araştırmalar, bir olgu ya da durumu kendi bağlamı içerisinde derinlemesine ve bütüncül olarak incelemeye imkân tanıyan araştırma yaklaşımlarıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu kapsamda çalışma, ikincil veri kaynaklarına dayalı olarak tasarlanmıştır.

2.2. Veri Kaynakları

Çalışmanın temel veri kaynaklarını merkezi yönetim ile yerel yönetim ilişkilerini düzenleyen yasal metinler oluşturmaktadır. Bu bakımdan ilgili mevzuat incelenirken kronolojik bir sıra izlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda analiz edilen başlıca mevzuat şunlardan oluşmaktadır:

- 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası,
- 5393 sayılı Belediye Kanunu,
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu,
- 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun,
- 442 sayılı Köy Kanunu,
- 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu.

Bu temel kaynaklara ek olarak, konuya ilişkin literatürde yer alan bilimsel çalışmalar ve hazırlanan raporlar da analiz sürecinde destekleyici kaynak olarak kullanılmıştır.

2.3. Veri Toplama Süreci

Çalışmada kullanılan verilere, Türkiye’de merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkileri düzenleyen anayasa ve kanunların incelenmesi yoluyla ulaşılmıştır. Bu kapsamda öncelikle merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkileri doğrudan veya dolaylı olarak düzenleyen mevzuat belirlenmiş ve ilgili düzenlemeler Resmî Gazete ile mevzuat bilgi sistemlerinden temin edilmiştir. Belirlenen anayasa ve kanunlarda yer alan ilgili hükümler incelenerek merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkilere yönelik düzenlemeler tespit edilmiştir. Ardından elde edilen hükümler, konu ve içerik bakımından sınıflandırılarak çalışmanın amacı ve araştırma soruları doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu süreçte doküman analizi, ulaşılan yazılı belgelerin sistematik ve titiz bir biçimde incelenmesi ve elde edilen verilerin anlamlandırılması aşamasında kullanılmıştır (Bowen, 2009, s. 27).

2.4. Veri Analizi Süreci

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, sıklıkla başvurulan olgu ve olaylar hakkında özet bilgi elde etmek için başvurulan bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2008, s. 25). Analiz süreci şu aşamalardan oluşmaktadır:

- Mevzuatın taranması ve ilgili maddelerin tespiti,
- Merkezi yönetimin yetki ve denetim alanına ilişkin düzenlemelerin belirlenmesi,
- Yerel yönetimlerin idari ve mali özerklik boyutuna ilişkin düzenlemelerin sınıflandırılması,
- Merkezi-idari vesayet ilişkisini düzenleyen hükümlerin analiz edilmesi,
- Elde edilen bulguların literatürle karşılaştırmalı olarak yorumlanması.

Bu süreçte kanun maddeleri içerik bakımından incelenmiş, merkezi yönetim ve yerel yönetim ilişkileri; yetki paylaşımı, idari vesayet, mali denetim ve özerklik başlıkları altında tematik olarak değerlendirilmiştir.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın inandırıcılığını artırmak amacıyla analiz edilen yasal düzenlemeler doğrudan birincil kaynaklardan temin edilmiştir. Ayrıca elde edilen bulgular, konuya ilişkin bilimsel çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlanmış ve literatür desteği sağlanmıştır. Araştırmacı yorumlarının nesnelliğini korumak amacıyla mevzuat hükümleri metinsel içerikleri esas alınarak değerlendirmiş, yorumlamada normatif çerçeve dışına çıkılmamaya özen gösterilmiştir.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma yalnızca yürürlükteki anayasal ve yasal düzenlemeler çerçevesinde bir değerlendirme sunmaktadır. Uygulamada ortaya çıkan sorunlar, yargı kararları ve yerel yönetimlerin pratik işleyişine ilişkin ampirik veriler çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla çalışma, normatif düzeyde bir analizle sınırlıdır.

3. Türkiye’de Merkezi Yönetim ve Yerinden Yönetimler Arasındaki İlişkilerin Mevzuat Temelli Analizi

Türkiye üniter bir devlet yapısına sahiptir. Üniter devlet, devlet otoritesinin bölünmediği, tüm ülkede tek hukuki ve siyasi sistemin olduğu tek yapılı devlet anlamına

gelmektedir. Üniter devlet sisteminde yasama, yürütme ve yargı erkleri de teklik özelliği göstermektedir (Demirdal, 2022, s. 90).

Türkiye’de kentsel gelişmenin modern anlamda belediye olarak örgütlenmesinin izlerine on dokuzuncu yüzyılda rastlanmaktadır (Ersoy, 1991, s. 1). Savaş koşullarında çıkarılan 1921 Anayasası yerel yönetimlere geniş özerklikler vererek il özel idareleri özerk ve tüzel kişilik olarak kabul edilmiştir. Yine birkaç köyden oluşacak bucaklar yerel yönetim birimleri haline getirilerek yöneticilerini halkın seçeceği belirtilmiştir. 1924 Anayasa’sından sonra belediye başkanı ve belediye meclis üyelerinin merkezi yönetim tarafından atanması usulü benimsenmiştir (Ersoy, 1991, s. 3). 1961 Anayasası’nda belediye organlarının halk tarafından seçileceği belirtilmiştir (1961 Anayasası, md. 116). Aynı hüküm 1982 Anayasası’nda da kabul edilmiştir (1982 Anayasası, md. 127).

Türkiye’de merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki ilişkilerin dayandığı üç temel parametre vardır. Bunlar; “görev ve yetki paylaşımı”, “gelir bölüşümü” ve “denetim ve idari vesayet” (Çetin, 2009, s. 250). Türkiye’de merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında kamu hizmetlerinin sunumunda sorunlar yaşanabilmektedir. Bu sorunların özellikle il düzeyinde görev ve yetki paylaşımı ile mali kaynakların kullanımında daha belirgin hale gelebildiği görülmektedir. İl özel idarelerinin görev ve sorumluluk alanlarının açık biçimde belirlenmemesi ve görevleriyle orantılı mali kaynaklara sahip olmamaları, bu kurumların hizmet sunumundaki etkinliğini sınırlayan unsurlar arasında değerlendirilmektedir (Kaya, 2025, s. 1747). Örneğin, bazen bu iki yönetim kademesi birbirinin görev alanına girebilmekte, kaynak tahsisinde sorun yaşanmakta veya kaynaklar israf edilebilmektedir (Arslan, 2005, s. 189-192). Düzeni ve bütünlüğü sağlamak durumunda olan merkezi idare yerel yönetimleri ‘idari vesayet’ gibi hukuki bir araç ile denetlemektedir (Gözler ve Kaplan, 2019, s. 47).

Küreselleşmenin vadettiği büyük alanlara karşı başlayan bölgeselleşme hareketi yerelleşmenin de önem kazanmasının yolunu açmıştır. Günümüzün kaçınılmaz bir sonucu olan yerelleşme aynı zamanda yerel etnik milliyetçi hareketleri de tetiklemiştir (Ökmen, 2005). Adeta küreselleşme ve yerelleşme arasında kalan Türkiye bu süreci kontrollü bir şekilde yönetmek istemiştir. Bu yaklaşım da her iki girişimin de tam olarak gelişmemesine zemin hazırlamıştır.

Türkiye’de çalışmada da analiz edilen; 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 442 sayılı Köy Kanun ve 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu yerel yönetimlere birçok hak vermiştir. Bu haklar temel olarak yerel yöneticilerin ve karar alıcıların seçimle iş başına gelmesi, bağımsız personel ve bağımsız bütçe hakkının olması olarak sıralanabilir. Ancak önceki paragrafta da belirtildiği gibi çeşitli tereddütlerin mevcut olması merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde sürekli bir denetim yapmasını beraberinde getirmiştir. Hal böyle olunca yerel yönetimlerde demokratik kurumların tam olarak gelişmesi için uygun zeminin oturması yeterince mümkün olmamıştır. Bu bakımdan çalışmanın temel çerçevesini oluşturan yasal düzenlemeler aşağıda bu minvalde ele alınarak analiz edilmeye çalışılmıştır.

3.1. 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

T.C Anayasasının 123, 126 ve 127. maddeleri merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasındaki ilişkiler ile doğrudan ilişkili maddelerdir. 123. madde’de “idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir” denilerek merkezi yönetim ile yerinden yönetimler arasında bir bütünlük olduğuna (Mecek ve Atmaca, 2020, s. 2070) ve ayrı düşünülmemeyeceğine vurgu yapılmıştır. Anayasanın 126. maddesi “illerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır” diyerek merkeze ait bazı yetkilerin il idaresine aktarıldığını göstermektedir. Yetki genişliği illerde valiler tarafından kullanılmaktadır. İl idaresi her ne kadar merkezi idarenin taşra teşkilatı olarak konumlanıp yerel yönetimlerden ayrı düşünülse de yetkinin yerele daha yakın bir birime aktarılması bakımından önem arz etmektedir.

Yürütme erki topluma hizmet götürme yetkisine sahip olduğu için zamanla güçlenebilmektedir. Bu gücün demokratik değerlere zarar vermemesi için yerel yönetimlerin güçlendirilmesi gerekmektedir (Görmez, 2000, s. 81). Anayasanın 127. maddesinde belirtilen “merkezi idare, mahalli idareler üzerinde, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idari vesayet yetkisine sahiptir” ifadesi merkezi idarenin yerinden yönetim idaresini denetleme yetkisini göstermektedir. Merkezi idarenin egemenliğini (Aktan, 1976, s. 4) koruma amacı taşıyan vesayet denetimi Türkiye’de yerel yönetimlerin bağımsızlığını etkileyebilmektedir. Yerel yönetimlerin idarenin bütünlüğüne zarar verecek faaliyetlere engel olması bakımından desteklenen yetki genişliği bazı durumlarda yerel yönetimlerin hareket alanını da kısıtlayabilmektedir (Önen ve Eken, 2016, s. 217).

Anayasanın hukuk devleti ilkesini düzenleyen 2. maddesi, seçme seçilme hakkını düzenleyen 67. maddesi ve Sayıştay denetimini düzenleyen 160. maddede dolaylı olarak yerel yönetimleri ilgilendiren maddeler olarak dikkat çekmektedir.

3.2. 442 sayılı Köy Kanun

Kanunun 10. maddesi köy muhtarı devletin memurudur ibaresini içerir. Kanunu 20. Maddesinde de “Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azaları doğrudan doğruya köy derneği tarafından ve köylü kadın ve erkekler arasından seçilir” diyerek köy muhtarının seçimle işbaşına geldiğini belirtmektedir. Bu kanunun 41. maddesi merkezi idarenin köy tüzel kişiliği üzerinde sahip olduğu vesayet yetkisini dile getirmektedir ve bunu şöyle ifade etmektedir “Köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azaları doğrudan doğruya köy derneği tarafından ve köylü kadın ve erkekler arasından seçilir.” 86. maddede “bir köyde birden fazla imam bulunursa ihtiyar meclisinde aza olarak bulunacak imamı kaymakam seçer” hükmü de köy üzerinde merkezi idarenin idari vesayet yetkisi olarak görülmektedir.

3.3. 5393 Belediye Kanunu

Belediye kanununun 47. maddesinde yer alan “görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları veya bu organların üyeleri, kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir” hükmü merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde sahip olduğu önemli bir yetkidir. Yerel yönetimlerin idarenin bütünlüğüne zarar verebilecek eylemlerini önlemeye yönelik bir tedbir olarak mevcut olan bu yetkinin kullanılması sürecinde çerçevesinin tam olarak belirtilmemiş olması eleştirilebilmektedir. Örneğin, tedbirin ne kadar süreceği ve görevden uzaklaştırılış süresi içerisinde yapılacak işlemler hususunda herhangi bir yasal

düzenleme bulunmamaktadır (Kavruk ve Tatar, 2010, s. 637). Belediye kanununun 55. maddesi belediyelerin hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından denetleneceğini belirtmektedir. Ayrıca belediye hizmetlerinde aksama olması durumunda 57. maddeye göre bu hizmetler ilin valisi marifetiyle giderilebilir.

Belediyelerin kendilerine ait bütçelerinin olması, merkezi idarenin hiyerarşik denetiminin dışında bulunmaları ve karar organlarının doğrudan halk tarafından belirlenebilmesi onları özerk kuruluşlar haline getirmektedir (Çelik, 2013, s. 18).

3.4. 5216 Büyükşehir Belediyesi Kanunu

Kanunun 14. maddesinde yer alan “meclis kararları kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilir. Mülkî idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez” hükmü seçimle ortaya çıkan bir organın atama ile oluşmuş bir organa kararlarını bildirmesi demokratik ilkeler açısından sorgulansa da hem idarenin bütünlüğü hem de hukuk devleti ilkesi açısından gerekli olduğu düşünülmektedir (Keser ve Akoğul, 2013, s. 108).

Kanunun 22. maddesine göre, “büyükşehir belediyesi personeli büyükşehir belediye başkanı tarafından atanır.” Yine 25. madde belediye bütçesinin belediye meclisi tarafından onaylanacağını ve 17 maddede belirtilen belediye başkanının halk tarafından seçilmesi belediyelerin özerk kuruluşlar olduğunu göstermektedir.

3.5. 5302 İl Özel İdaresi Kanunu

Kanunun 3. maddesi “İl halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini” şeklindedir. Bu maddenin ifade ettiği hizmetler belediye kanununda da belirtilmiştir. İl merkezlerinde aynı zamanda il özel idaresinin de bulunması Türkiye’ye özgü bir modeli ortaya çıkarmıştır (Çetin, 2009, s. 251). Yine 3. madde valiyi il özel idaresinin bir organı olarak tanımlamaktadır. Bu yapı, il özel idarelerini diğer yerel yönetim birimlerinden farklılaştıran temel özelliklerden biridir. Nitekim il özel idarelerinin karar organlarının seçimle oluşturulmasına karşılık valinin merkezi yönetim tarafından atanması, yerel temsil ile merkezi yönetim arasındaki ilişkinin aynı kurumsal yapı içerisinde ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Kaya, 2025, s. 1746). Vali’nin aynı zamanda belediyeler üzerinde vesayet yetkisine sahip olması ikili bir durumu doğurmaktadır. İl özel idarelerinin belediyelerden ayrıldığı temel nokta valinin merkezi idare tarafından atanmasıdır. Bağımsız bütçe ve personel rejimine sahip olması ile meclisin halk tarafından seçim yoluyla belirlenmesi bakımından ise benzerlik mevcuttur.

3.6. 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu

Kanunun 4. maddesinde kuruluşun gerçekleşmesi için Cumhurbaşkanı’nın iznin gerekli olduğu düzenlemesi ve birlik tüzüğüünün vali veya ilgili bakanlıkların onayına tabi olması merkezi idarenin yerel yönetimler üzerinde sahip olduğu denetim yetkisine örnektir. 8. maddeye göre valinin birlik meclisine temsilci gönderme hakkı vardır. 22. madde “mahallî idare birliklerinin denetimi İçişleri Bakanlığınca yapılır. Valiler ve kaymakamlar gerekli gördüklerinde ülke düzeyinde kurulan birlikler dışındaki birlikleri denetleyebilirler” hükmünü içermektedir.

3.7. 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesine dönüştürülen illerdeki köy ve beldelerin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüş, bu illerdeki il özel idareleri de kaldırılmıştır. Bununla birlikte, büyükşehir belediyesi bulunan illerde valiye bağlı Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıkları kurulmuştur. Bu düzenleme, merkezi yönetimin temsilcisi konumundaki valinin il düzeyindeki yetki ve sorumluluklarının artması şeklinde değerlendirilmiştir. Öte yandan, il özel idarelerinin kaldırılması ve belediye sınırlarının genişletilmesiyle birlikte büyükşehir belediyelerinin hizmet sunum alanları da genişlemiştir. Mücavir alan, belediyelerin hizmet götürmekle sorumlu oldukları alan veya sınır olarak tanımlanmaktadır (Boulanger, 2023, s. 80). Dolayısıyla 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyesi bulunan illerde il özel idarelerinin kaldırılması ve köylerin mahalleye dönüştürülmesi, yerel yönetimlerin idari ve yönetsel yapısında önemli değişikliklere yol açmıştır (6360, md. 1). Bu değişiklik, il özel idarelerinin yalnızca örgütsel yapısını değil, il düzeyindeki yerel yönetimlerin hizmet ve temsil kapasitesini de etkilemiştir. Kaya'nın (2025, s. 1749) seçim beyannameleri üzerinden yaptığı inceleme, 6360 sayılı Kanun sonrasında il özel idarelerinin büyükşehir statüsündeki illerde ortadan kaldırılmasının, bu kurumların siyasal görünürlüğünü ve yerel yönetim sistemindeki konumunu önemli ölçüde değiştirdiğine işaret etmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Çalışma, küreselleşme ve yerelleşme arasındaki ilişkinin yerel demokrasi üzerindeki etkilerini ve bu ilişkinin Türkiye'deki merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkilerine mevzuat temelinde nasıl yansıdığını analiz etmeyi amaçlamıştır. Araştırma kapsamında doküman analizi yöntemi kullanılarak 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 6360 sayılı Kanun, 442 sayılı Köy Kanunu ve 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu incelenmiştir. Elde edilen bulgular araştırmanın temel sorusu ve hipotezi çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Çalışmanın ilk bulgusu, özellikle 2000'li yıllardan itibaren Türkiye'de gerçekleştirilen yerel yönetim reformlarının, küreselleşme sürecinde öne çıkan yönetim, katılım, şeffaflık ve yerinden yönetim gibi kamu yönetimi ilkeleriyle önemli ölçüde örtüşen düzenlemeler içerdiğini göstermektedir. Bu durum, küreselleşmenin kamu yönetiminin örgütlenme biçimi ve yerel yönetim anlayışı üzerinde etkili olan süreçlerden biri olarak değerlendirilebileceğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, incelenen mevzuat küreselleşmenin Türkiye'deki yerelleşme reformlarının doğrudan nedeni veya temel belirleyicisi olduğunu ortaya koymaya yeterli değildir. Söz konusu değişimlerin Türkiye'nin siyasal, idari, ekonomik ve hukuki dönüşümlerinin yanı sıra Avrupa Birliği'ne uyum süreci ve uluslararası yönetim eğilimleri gibi farklı dinamiklerle birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle araştırmanın küreselleşmenin zaman içerisinde yerelleşme eğilimlerini desteklediği yönündeki hipotezi, incelenen mevzuat bakımından bütünüyle değil, kısmen desteklenmektedir. Hipotezin daha güçlü biçimde değerlendirilebilmesi için reformların hazırlanma süreçleri, kanun gerekçeleri, TBMM komisyon raporları ve ilgili ulusal ve uluslararası politika belgelerinin de incelenmesi gerekmektedir.

Araştırmanın ikinci önemli bulgusu, incelenen mevzuatta yerel yönetimlerde demokratik katılımı desteklemeye yönelik çeşitli hukuki mekanizmaların bulunmasıdır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda düzenlenen hemşehri hukuku, kent konseyleri, gönüllü katılım, ihtisas komisyonları ve belediye meclisi toplantılarının açıklığı gibi düzenlemeler bu kapsamda öne çıkmaktadır. Bununla birlikte söz konusu mekanizmaların büyük ölçüde katılım imkânı sağlayan nitelikte olduğu, yerel halkın karar alma süreçleri üzerinde doğrudan ve bağlayıcı bir belirleyicilik sağlayan mekanizmaların ise sınırlı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla mevzuat, katılım ilkesini kabul etmekle birlikte yerel demokrasiyi ağırlıklı olarak temsili demokrasi çerçevesinde yapılandırmaktadır. Yerel yönetimler bu yönüyle vatandaşların yönetime katılımını sağlayabilecek önemli demokratik alanlar olma potansiyelini korumaktadır.

Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkinin incelenmesi, Türkiye'de yerel özerklik ilkesinin anayasal düzeyde kabul edilmesine rağmen idarenin bütünlüğü ilkesi ve merkezi idarenin vesayet yetkisi nedeniyle yerel yönetimlerin özerklik alanının belirli sınırlar içerisinde kaldığını göstermektedir. Belediye başkanlarının görevden uzaklaştırılabilmesi, bazı işlemlerin merkezi idarenin denetimine tabi olması ve yerel yönetimlerin mali kaynaklar bakımından merkezi yönetime önemli ölçüde bağımlı olması, bu ilişkinin temel unsurları olarak değerlendirilebilir. Bu çerçevede mevcut mevzuatın, yerel özerklik ile idari bütünlük arasında bir denge kurmaya yönelik bir yapı sergilediği söylenebilir.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile Türk mevzuatı karşılaştırıldığında, Türkiye'de yerel özerklik ve yerel demokrasi bakımından belirli ilerlemeler sağlandığını, ancak özellikle çekince konulan hükümler nedeniyle Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın öngördüğü bazı ilkelerle tam bir uyumdan söz etmenin mümkün olmadığını göstermektedir. Özellikle mali özerklik, idari serbestlik ve uluslararası iş birliği alanlarındaki çekinceler, yerel yönetimlerin özerklik düzeyinin değerlendirilmesinde dikkate alınması gereken unsurlardır. Bu nedenle Türkiye'deki yerel yönetim reformlarının tamamlanmış bir süreçten ziyade devam eden ve farklı alanlarda gelişme potansiyeli taşıyan bir süreç olarak değerlendirilmesi mümkündür.

Araştırmanın temel sorusu olan "Küreselleşme ve yerelleşme süreçleri arasındaki ilişki yerel demokrasiyi nasıl etkilemiştir ve Türkiye'deki merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkileri bu bağlamda mevzuat temelli olarak nasıl şekillenmiştir?" sorusuna ilişkin olarak, incelenen mevzuat çerçevesinde şu sonuca ulaşılmıştır: Küreselleşme sürecinde yaygınlaşan yönetim, katılım, şeffaflık ve yerinden yönetim ilkeleri Türkiye'deki yerel yönetim mevzuatında belirli ölçülerde karşılık bulmuş; ancak bu gelişmeler, Türkiye'nin üniter devlet yapısı, idarenin bütünlüğü ilkesi ve merkezi yönetimin denetim yetkileriyle birlikte şekillenmiştir. Bu nedenle Türkiye'deki yapı, yerel yönetimlerin yetki ve katılım alanlarının genişletildiği, ancak merkezi yönetimin gözetim ve denetim yetkilerinin de korunduğu bir yerelleşme modeli olarak değerlendirilebilir. Bununla birlikte bu değerlendirme, mevzuatın ortaya koyduğu hukuki çerçeveye sınırlıdır ve uygulamadaki yerel demokrasi düzeyine ilişkin doğrudan bir sonuç olarak yorumlanmamalıdır.

Bu çerçevede yerel demokrasinin geliştirilmesine yönelik olarak yerel yönetimlerin mali ve kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi, katılımcı karar alma mekanizmalarının etkinliğinin artırılması ve merkezi idarenin vesayet yetkisinin hukuka uygunluk denetimi çerçevesinde daha belirgin sınırlarla uygulanması önem taşımaktadır. Belediye başkanlarının görevden uzaklaştırılmasına ilişkin usul ve esasların açık ve öngörülebilir

ölçütlere bağlanması da yerel demokratik temsil açısından değerlendirilebilecek bir diğer husustur. Bununla birlikte bu öneriler, mevzuat analizinden elde edilen bulgular doğrultusunda geliştirilen değerlendirmeler olup mevcut uygulamanın doğrudan ölçümüne dayanmamaktadır.

Sonuç olarak çalışma, Türkiye’de yerel demokrasi ve yerel özerkliğe ilişkin hukuki çerçevenin zaman içerisinde önemli değişimler geçirdiğini, ancak bu değişimlerin küreselleşme ile tek başına açıklanamayacağını ortaya koymaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda mevzuat analizinin yanı sıra kanun gerekçeleri, yargı kararları, uygulama örnekleri ve yerel katılım mekanizmalarının fiili işleyişine ilişkin ampirik verilerin incelenmesi, küreselleşme, yerelleşme ve yerel demokrasi arasındaki ilişkinin daha kapsamlı biçimde değerlendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Yapay Zeka Beyanı (Yazar/lar)	*Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde sınırlı ölçüde yapay zekâ araçlarından yararlanılmış olup, içerik, analiz, yorum ve sonuçlara ilişkin tüm akademik sorumluluk yazarlara aittir.
Yapay Zeka Beyanı (Dergi)	Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarının kullanıldığı yazar tarafından beyan edilmiştir. Yapay zekâ kullanılmış olmasından dolayı, çalışmanın bilimsel içeriği, analizleri ve sonuçlarına ilişkin tüm sorumluluk yazara aittir.
Benzerlik Taraması	Yapıldı – İthenticate
Etik Bildirim	itobiad@itobiad.com
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Yazar Katkıları	Çalışmanın Tasarlanması: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50) Veri Toplanması: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50) Veri Analizi: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50) Makalenin Yazımı: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50) Makale Gönderimi ve Revizyonu: 1. Yazar (%50), 2. Yazar (%50)
Peer-Review	Double anonymized - Two External
Ethical Statement	It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.
Artificial Intelligence Statement (Author(s))	*Artificial intelligence tools were used in a limited manner during the preparation of this study; however, all academic responsibility for the content, analysis, interpretation, and conclusions rests with the author(s).
Artificial Intelligence Statement (Journal)	*The authors declare that artificial intelligence tools were used in the preparation of this study. The authors bear full responsibility for the scientific content, analysis, and conclusions of the study regarding the use of artificial intelligence.
Plagiarism Checks	Yes – İthenticate
Conflicts of Interest	The author(s) has no conflict of interest to declare.
Complaints	itobiad@itobiad.com
Grant Support	The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.
Author Contributions	Design of Study: 1. Author (%50), 2. Author (%50) Data Acquisition: 1. Author (%50), 2. Author (%50) Data Analysis: 1. Author (%50), 2. Author (%50) Writing up: 1. Author (%50), 2. Author (%50) Submission and Revision: 1. Author (%50), 2. Author (%50)

Kaynakça / References

- Akbulut, M. U. F. ve Göküş, M. (2017). Küreselleşme ve yerelleşme sürecinde bölgesel kalkınma ajansları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 20(1), 79-88. <https://izlik.org/JA54WA23GL>
- Aktan, T. (1976). Mahalli idarelerde vesayet denetimi. *Amme İdaresi Dergisi*, 9(3), 3-24
- Aktel, M. (2001). Küreselleşme süreci ve etki alanları. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(2), 193-202
- Alkan, Y. S. (2018). Gizli demokrasi: Temsili demokrasi krizi ve doğrudan demokrasi talebi arasındaki ilişkiye yönelik bir görüş. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 18(2018 Özel Sayısı), 23-43. <https://doi.org/10.25294/auibfd.463390>
- Arslan, N. T. (2005). İdari ve mali paylaşım açısından merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkileri. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 33, 189-208. <https://izlik.org/JA55LJ63KD>
- Belli, A. (2015). Yerel yönetimlerde kadın temsili ve yerel demokrasi. *Yasama Dergisi*, 31, 65-88. <https://izlik.org/JA86PB25KB>
- Bozkurt, Y. (2014). Yerel demokrasi aracı olarak Türkiye’de kent konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 40, 229-240. <https://izlik.org/JA86GW69TC>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Boulanger, Ö. (2023). Mücavir alan kavramı ve köy mücavir alanlarının Anayasanın 127. maddesine uygunluk sorunu. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 20(1), 77-112. <https://izlik.org/JA37SA63HP>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık
- Bilgili, F. F. (2021). Küreselleşmenin Kentlerin Ekonomik Gelişimleri Üzerine Etkileri: TR 72 Bölgesi Illeri Açısından Bir Karşılaştırma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(22), 254-280. <https://doi.org/10.53092/duibfd.923374>
- Ceylan, E. (2024). Küreselleşme sürecinde yerel kimliğin durumu. *International Journal of Economics, Finance and Politics*, 5(2), 303-311
- Çelik, D. (2013). Yerel özerklik açısından 5393 sayılı belediye kanununun genel bir değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(1), 17-28. <https://izlik.org/JA53FP23BD>
- Çelik, V., Çelik, F. ve Usta, S. (2008). Yerel demokrasi ve yerel özerklik ilişkisi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1(2), 85-102. <https://izlik.org/JA85TL59HA>
- Çetin, S. (2009). Yerel yönetim birimi olarak Türkiye’de il özel idareleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 249-258. <https://izlik.org/JA89HT68AJ>
- Dağdelen, A. (2013). Küreselleşme sürecinin yerelleşme ve siyasal kültür üzerindeki etkileri. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 27-44.

<https://izlik.org/JA38MT65HM>

Dahl, R. A. (1998). *On Democracy*. Yale University Press

Siverekli, E. D. (2007). Yeni ekonomik düzende küreselleşme yerelleşme bağlamında belediyelerde yeni mali yönetim anlayışı. *Erciyes Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 29, 135-159. <https://izlik.org/JA92DR94UF>

Demirdal, M. B. (2022). Üniter devlet kavramı üzerine tartışmalar. *Düşünce Dünyasında Türkiz*, 6(33), 89–114. <https://izlik.org/JA42JE43LX>

Ersoy, M. (1991). Tarihsel perspektif içinde Türkiye’de merkezi yönetim-yerel yönetim ilişkileri. *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 9(1), 45-66

Gelekçi, D. C. (2011). Küreselleşme-Yerelleşme ilişkisi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, 31, 263-277. <https://izlik.org/JA84CZ52WP>

Goldfrank, B. (2007). The Politics of deepening local democracy decentralization, party institutionalization, and participation. *Comparative Politics*, 39(2), 147-168

Görmez, K. (1997). *Yerel demokrasi ve Türkiye*. Vadi Yayınları

Görmez, K. (2000). Demokratikleşme açısından merkezi yönetim - yerel yönetim ilişkileri. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 81-88. <https://izlik.org/JA64HH39AU>

Gözler, K. ve Kaplan, G. (2019). *Kısa idare hukuku*. Ekin Yayınları

Guttal, S. (2007). Globalisation. *Development in Practice*, 17(4-5), 523-531. <https://doi.org/10.1080/09614520701469492>

Günal, A., Avtur, S. ve Okudan Dernek, K. (2014). 6360 sayılı yasanın yerelleşme bağlamında değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(3), 55-70. <https://izlik.org/JA29BF97PE>

Heywood, A. (2018). *Siyaset teorisine giriş* (H. M. Köse, Çev.). Küre Yayınları.

İnaç, H. ve Ünal, F. (2015). Avrupa yerel yönetimler özerklik şartı ve Türkiye’de belediyeler. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17. <https://izlik.org/JA85RG99AT>

İnce, M. (2009). Küreselleşme ve yerelleşme: Bir Çelişki Mi? *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(1), 259-275. <https://izlik.org/JA65BY84MX>

Işık, M. (2014). Globalleşme -Yerelleşme ve medya. *Selçuk İletişim*, 1(4), 38-43. <https://doi.org/10.18094/si.72724>

Karabıçak, M. (2002). Küreselleşme sürecinde gelişmekte olan ülke ekonomilerinde ortaya çıkan yönelim ve tepkiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7(1), 115–131. <https://izlik.org/JA57NW87SG>

Kavruk, H. ve Tatar, T. (2010). Belediye başkanlarının görevden uzaklaştırılmaları ve başkanlıklarının yargı kararı ile sona erdirilmesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 59(4), 631–690. https://doi.org/10.1501/Hukfak_0000001613

Kaya, M. (2009). Küreselleşme yaklaşımları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 61-76. <https://izlik.org/JA37DH56HT>

Kaya, R. (2025). Yerel yönetim birimi olarak il özel idareleri: Seçim beyannameleri

üzerinden içerik analizi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 14(3), 1728–1753. <https://doi.org/10.15869/itobiad.1609005>

Keser, H. ve Akoğul, A. (2013). Türkiye’de belediye meclisi kararlarının yargısal denetimi. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 105-140

Koçak, H. (2009). Küreselleşme ve yerelleşme çağında yerel demokrasi ve kentsel yaşam. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 133-142. <https://izlik.org/JA85BJ79EA>

Mahiroğulları, A. (2010). Küreselleşmenin kültürel değerler üzerine etkisi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 50, 1275–1288. <https://izlik.org/JA77XK49JR>

Mahmutoğlu, A. (2005). Küreselleşme ve yerelleşme boyutunda modern devletin değişimi. *Türk İdare Dergisi*, (447), 13-34

Mazzoleni, O. ve Ivaldi, G. (2024). The relationship between economic populist sovereignism, globalization and populist radical right politics. *Government and Opposition*, 59(3), 845–865. <https://doi.org/10.1017/gov.2023.28>

Mecek, M. ve Atmaca, Y. (2020). Yerel yönetimlerin idari yapısına ilişkin mevzuat analizi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 2068-2087. <https://doi.org/10.17755/esosder.735143>

Naim, M. (2009). Globalization. *Foreign Policy*, 171, 28–34

Önder, Ö. (2013). Yerelleşme ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi bağlamında yerel katılım. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 9(18), 311–326. <https://doi.org/10.11122/ijmeh.2013.9.18.377>

Önen, S. M. ve Eken, İ. (2016). Yerel yönetimler üzerinde uygulanan idari vesayet yetkisinin irdelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(56), 216-234. <https://doi.org/10.17755/esosder.55146>

Ökmen, M. (2005). *Küreselleşme sürecinde yerelleşme eğilimleri ve yerel yönetimler*. M. Kösecik & H. Özgür (Ed.), *Yerel yönetim yazıları-1* (ss. 539–564). Nobel Yayınları

Özer, M. A. (2006). Küreselleşme, yerelleşme ve kamu yönetimi. *Türk İdare Dergisi*, 450, 141–166

Okur, F. ve Çakıcı, A.B. (2007). Küreselleşme sürecinde yerelleşme ve yerel demokrasi. *Akademik Bakış Dergisi*, 11, 1-12

Parlak, B. (2011). *Kamu yönetimi sözlüğü*. İstanbul. Marmara Kitap Merkezi

Parlak, B. (2014). Avrupa Birliği perspektifinden merkezi yönetim - yerel yönetim ilişkileri. *TESAM Akademi Dergisi*, 1(1), 7-40. <https://izlik.org/JA54BC59HU>

Steiner, N. D., Mader, M. & Schoen, H. (2024). Subjective losers of globalization. *European Journal of Political Research*, 63(1), 326–347. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12603>

Tabash, M. I., Elsantil, Y., Hamadi, A. & Drachal, K. (2024). Globalization and income inequality in developing economies. *Economies*, 12(1), 1–16. <https://doi.org/10.3390/economies12010023>

Tuncel, G. (2010). Küreselleşme ve yerelleşme sürecinde altmış sekiz olayları. *Journal of Academic Approaches*, 1(1), 82-98. <https://izlik.org/JA64TC85UB>

- Tunç, H. (2008). Demokrasi türleri ve müzakereci demokrasi kavramı. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1), 1113-1132. <https://izlik.org/JA98XH29MZ>
- Tutar, H. (2000). *Küreselleşme sürecinde işletme yönetimi*. Hayat Yayınları
- Tuysuz, S., & Başbüyük, A. (2018). Küreselleşme nereye? TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu, 1220-1224. Ankara, Türkiye.
- Türkiye Belediyeler Birliği. (2026). Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı.
- Yaman, M. ve Önder, Ö. (2018). Küreselleşme-yerelleşme ekseninde yerel siyasetin dönüşümü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 57, 232-237. <https://izlik.org/JA95DA33GX>
- Yaylı, H. ve Pustu, Y. (2008). Yerel demokrasinin ilkeleri. *Karadeniz Araştırmaları*, 16, 133-153. <https://izlik.org/JA88NR75DE>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. bs.). Seçkin Yayıncılık
- 1961 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1961, 9 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 10859). Erişim adresi: <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/oncelki-anayasalar/1961-anayasasi/>
- 1982 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982, 9 Kasım). Resmî Gazete (Sayı: 17863 (Mükerrer)). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- 442 sayılı Köy Kanunu. (1924, 18 Mart). Resmî Gazete (Sayı: 68). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=442&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=3>
- 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu. (2004, 23 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 25531). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu. (2005, 4 Mart). Resmî Gazete (Sayı: 25745). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5302.pdf>
- 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanunu. (2005, 11 Haziran). Resmî Gazete (Sayı: 25842). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5355&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- 5393 sayılı Belediye Kanunu. (2005, 13 Temmuz). Resmî Gazete (Sayı: 25874). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5393&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. (2012, 6 Aralık). Resmî Gazete (Sayı: 28489). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=6360&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>